

Jegyzetlapok egy vetélkedőről

1. A piramis alján tizenöt ezren, csúcán negyvennyolcan. Ok — nyolc, egyenként 6 fős csapat tagjai — mérték össze tudásukat politikai ismeretekből, történelmi tájékozottságból, művészettörténeti eligazodásból a múlt hét szombatján a Csongrád megyei művelődési központ *Munka és műveltség vetélkedősorozatának* finisében. A kilenc esztendeje folyó közművelődési program döntőjének magas színvonalú bizonyította ennek az országosan is egyedülálló vállalkozásnak fontosságát, értelmét, eredményességét, ugyanakkor visszasugárzott az előző versengések fórumaira, a megye brigádjai mintegy 15 ezer tagjának vállalkozására, önművelésének felismert fontosságára.

2. Szegben nem köszöntették volna Juhász Gyula születésének 100. évfordulóját a több mint fél-éves akcióorozat résztvevői, mint ahogy szombaton tették a döntő vetélkedés nyitányaként. *Negyedőráig* élt mindössze az a *nyolctagú irodalmi színpad*, melynek makói, üllési, vásárhelyi és szegedi tagjai Juhász Gyula költői világát idézték. A sorozat fáradságátlan szervezőjének, *Madurka György*nek nagyszerű ötlete volt az alkalmi színpad, melyben kizárólag olyanok szólnak Juhász Gyula soraival, akik talán soha életükben nem mondtak nyilvánosan verset, s most mégis a költői pálya ismeretéről, emberi érettségéről, a magyar nyelv stílusismeretéről tettek tanúbizonyságot. Nyugodtan állíthatom, a Juhász Gyula-centenárius éves ünnepségsorozatának *egyik legértelmesebb negyedőráját* szerezte ez a megismételhetetlen program.

3. Tinédzserek és ószüri fűrt nyugdíjasok ültek körül az asztalok. Tanulságos volt megfigyelni az idősebbek alaposágát, hig-

gadtságát, a fiatalok lelkesedését és vitakészségét. *Generációk is találkoztak* ezen a vetélkedőn, s az oly sokszor emlegetett nemzedéki ellentéteket cáfolva együtt igyekeztek bizonyítani: többet tudnak múltunkról, napjaink eredményeiről, gondjairól, ha összegződnék a tapasztalatok és a friss ismeretek. A vásárhelyi Elektron '71 brigád hét hónapja nyugdíjas „történelemszakértője” nemcsak az egykori krónikás, Szerémi György barátságába bújta eredményesen, de biztosította brigádtársait, hogy jövőre is számíthatnak rá.

4. Minden elismerésre készítő válasz, ámulatba ejtő tárgyi biztonság, szellemes megnyilatkozás és humoros véleménynyilvánítás mellett is szóvá kell tennünk egyetlen hiányosságot, mégha akadékoskodásnak tűnik is. A Munka és műveltség kulturális vetélkedők célja, hogy minél több dolgozó ember ismerkedjen meg a két éve indított 5 éves komplex program során történelmünk, kultúrtörténetünk eseményeivel, s ezáltal gyarapodjék általános műveltsége, gazdagodjon szemlélete. Az állampolgári ismeretek birtoklása pedig tartalmas bázis, háttérrel legyen véleménynyilvánításuknak, vitakészségüknek. A vetélkedősorozat végéig viszont mindinkább azt tapasztalhattuk, hogy a *csapatok egy-egy témára specializálódtak*. Egyikük a politikai ismeretek felelőse, másikuk a történelmi szakirodalom bűvára, harmadik a művészettörténeti kútfők vizsgálója. Ha olyan feladatra került a sor, ahol egy témáról több csapatnak kellett beszélni, vitatkozni, játszani — bizony döcögött a kocsi, egyszemélyesé vált a játék...

5. Beszélni nehéz — hirdeti Péchy Blanka és Deme László rádiósorozata, s ezt jól tudjuk valamenny-

nyien, akiknek közönség előtt kell megszólalunk. Sokszor emlegetjük manapság, hogy a szocialista demokrácia lehetőségei jórészt azért kihasználatlanok, mert az emberek jelentős része *elszokott a szóbeli megnyilatkozástól*, szegyenkezzve emeli szóra kezét brigádertekezleten, falugyűlésen, szakszervezeti összejövetelen. Mert beszélni valóban nehéz, de *megtanulni csak gyakorlással lehet*. Erre is jó lehetőséget teremtett a vetélkedősorozat. S nemcsak a situációs játékok, melyek a megnyilatkozás mellett beleélési készséget is feltételeztek, hanem a politikai ismereteket számonkérő feladatok, ahol már nem csupán az ismeretekre volt kíváncsi a zsűri, de arra is, miként ismerik föl konkrét szituációkban lehetőségeiket, hogyan igyekeznek megoldani a fölmerülő problémát, s helyi példákkal, saját életükből vett esetekkel, hogyan erősítetik, hitelesítik igazukat. Így aztán nem csupán „lekefelmondás” lett a feladatok zöme, hanem az ismeretek alkalmazásának, a szemlélet alakításának fóruma is.

6. Vers, zene, történelem, művelődéstörténet, politika és képzőművészet találkozott a munkavetélkedő döntőjében. *Hisz ismét egy nagyszerű ötlet* megvalósulásának lehettünk tanúi — a *megyei képzőművészek által följárolt 48 alkotás volt a résztvevők díja*. A vásárhelyiek taroltak, az első három helyen ők végeztek — első a HODIKÓT Bolyai brigádja, második az Elektrofém Ipari Szövetkezet Elektron '71 brigádja, a harmadik (megosztva) az Alföldi Porcelángyár Radnóti nevét viselő brigádja —, hónapok alatt vitték *Zombori László* festményeit, *Papp György* grafikáit, *Kotsis Nagy Margit*, *Tapai Antal* kislasztikáit, *Gerle Margit* kerámiáit, *Máthé István* rézdomborításait. De a döntő mind a negyvennyolc résztvevőjét az emléklapok mellett immár egy-egy műalkotás is emlékezteti a Munka és műveltség 1982/83. vetélkedősorozatára, sarkallja a következő akcióban való részvételre. A győztesek, miután elkészült közös fényképük az Ifjúsági Ház előtt, a déli verőfényben, némileg átfordítva a sikeres színházi előadás címét, így búcsúztak: *Jövőre, megint, ugyanitt!*

T. L.

Változások az egyéni külföldi munkavállalás feltételeiben

A Minisztertanács rendeletben újraszabályozta az egyéni külföldi munkavállalás feltételeit, s egyszerűsítette az engedélyezési eljárást. A legfontosabb változásokról az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatalban tájékoztattak. A rendelet a külföldön dolgozó magyaroknak csak szűk körét érinti, azokra vonatkozik, akik egyéni leg mennek ki, nem vállalatuk megbízásából dolgoznak más országban.

A külföldi munkavállalást ezután nem kizárólag az ágazati miniszter engedélyezi, hanem állami vállalat munkatársának a minisztérium megbízott részlege, tanácsai vállalatok dolgozói, szövetkezeti tagok és alkalmazottak, valamint kisiparosok és nyugdíjasok esetében pedig a megyei tanácsok. Az engedélyhez a jövőben nem kell az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal jóváhagyása. A kérelemhez változatlanul csatolni kell a kérelmező munkahelyének, javaslatát és a külföldi munkáltató ajánlatát.

Másik fontos változás: a külföldön dolgozó magyar állampolgárnak ezután nemcsak a hazai fizetése alapján megállapított nyugdíjnyújtását kell hazautalnia valójában, hanem ezen felül a kézhez kapott keresetének húsz százalékát is. Ez utóbbi forintértékű összegével azonban itthon szabadon rendelkezik. Az egyéni legkint dolgozó általában ezután sem kaphat munkabért itthoni munkahelyétől, ettől azonban egyéni mérlegelés alapján munkahelyi vezetője eltérhet.

A rendelet egyértelműen megfogalmazza, hogy nem tekinthető külföldi munkavállalásnak az ösztöndíjas tanulmányút, s változatlanul nem számít annak a kiküldetés, illetve a tartós külszolgálat. Munkavállalás engedélyt továbbra is csak az kaphat, akinek itthon munkaviszonya, illetve valamilyen kereső foglalkozása van, vagy pedig nyugdíjas, s általában olyan munka végzésére, amely megfelel szakképzettségének, itthon betöltött munkakörének. A munkavállalási engedély ezután is meghatározott időre szól, külön kérésre meghosszabbítható, de a folyamatos kinttartózkodás ideje ezzel együtt sem haladhatja meg az öt évet. Ettől csak rendkívül indokolt esetben lehet eltérni. A dolgozó kinttartózkodása alatt hazai munkaviszonya szünetel, viszont munkaviszonyban töltött időnek számít például a nyugdíj vagy a szabadság megállapításánál.

Az előadóművészek, sportolók és edzők külföldi egyéni munkavállalásának feltételeit a művelődési miniszter, illetve az Országos Testnevelési és Sporthivatal elnöke az általánostól részben eltérően, külön rendelkezésben állapítja meg.

A Minisztertanács rendeletere, valamint a végrehajtását szabályozó Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal rendelkezése 1983. július 1-én lép életbe, s nem érinti azokat, akik addig megkapták külföldi munkavállalási engedélyüket.

Az Egyetemi Színpad sikere Olaszországban

Az idén tizedik alkalommal rendezték meg az olaszországi L'Aquilában az amatőr egyetemi színpadok fesztiválját. A jubileumi seregszemlére csehszlovák, lengyel, jugoszláv, francia, spanyol, görög, amerikai, venezuelai, olasz együtteseket hívtak. *Magyarországot pedig a szegedi tudományegyetem színjátszói képviselték.*

Az Egyetemi Színpad Kormos Tibor Kísérlet című darabját két alkalommal mutatta be a fesztiválon — rendkívüli sikerrel. Bár az előadásokat ezúttal nem

rangsorolták, a közönség reakciójából és a sajtóvisszhangból kiderült, hogy a Kísérlet (melyet a szerző rendezett) a seregszemle legérdekesebb és legszínvonalasabb produkciója volt — a krakkói Teatre 38 Kafka-előadása (Per) mellett. Az *Il Tempo* tudósításában is ilyenek jellemezték, a közönség érdeklődését pedig az mutatta, hogy — nálunk szokatlan módon — megvárták a nézők a szereplőket az előadások után, s beszélgetéseket kezdeményeztek.

Gondnok a Minerva Színpadon

II. Pinter angol drámaíró A gondnok című drámáját mutatta be a Minerva Színpad előbb a JATE-klubban, majd a KISZÖV-klubban, szegedi ösbemutatóként. A megmutatni, mint aki hősmunkáscsaládból származó Pinter pályáját színésznek kezdte. A gondnokot 1969-ben írta, s hasonlóan az előző abszurd komédiákhoz, ezt is a jellemek és a helyzetek kiismerhetetlensége, az intellektualitás teljes hiánya jellemzi. Az író magatartását az ismeretlen erőkkal szembeni embertelen küzdelem hatja át, nyelvezte abszurd-komikus, ellentétben a tragikus helyzettel.

A háromfelvonásos abszurd drámát a Minerva Színpad másfél óráig egyfelvonásosként adta elő. Ebben nagy segítségükre volt a frappánsan megoldott világítás, a színpadter elenyés kihasználása. A díszlet Piltz Kata építész-művész munkája, a világítás Béres Zoltán és Bicskey Tibor nevéhez fűződik. A világítás-technika szinte filmmegoldást éreztet míg a színpad maga „jellemplőként” hat. Abszurd, zárt „kötet”, amely három ember életét foglalja keretbe. A darab címszereplője Davis: Marik István. Játékában igazi pinteri kiszámíthatatlan figura. Egyaránt hajlik a jóra és a rosszra, megoldására nem tudja elszánni magát. Igyekszik mindig az „erősebb” fel oldalára állni, igyekszik az őt befogadó Aston és öccse közé éket verni, csak egyet nem tud: kímőldulni a védelmet adó „kötetből”. Aston figurája a remekbeformált tébolyult fiú, Józszándékú barátot kereső, elesett, akinek tervei már a kimondott szóval elfoszlanak, s a nézőben azt az illúziót keltik, hogy a „jó” eleve kiszolgáltatott állapotot eredményez. Papp Tibor, jogász-hallgató, egyben a darab rendezője, nagy beleéléssel mutatta meg a sérült emberi lélek kiismerhetetlenségét, gyámoltalanságát, Mick, Aston öccse, mint vállalkozó, a hatvanas évek feltörekvő társadalmának ambíciózus tagja; agresszív, akkor is, amikor védelmet keres, fantáziadús, ugyanakkor nem

rad vissza az elesett ember megfélemlítésétől sem. Bicskey Károly ezt az akarátában megingathatatlannak látszó figurát is úgy próbálta megmutatni, mint aki hősmunkáscsaládból származó Pinter pályáját színésznek kezdte. A gondnokot 1969-ben írta, s hasonlóan az előző abszurd komédiákhoz, ezt is a jellemek és a helyzetek kiismerhetetlensége, az intellektualitás teljes hiánya jellemzi. Az író magatartását az ismeretlen erőkkal szembeni embertelen küzdelem hatja át, nyelvezte abszurd-komikus, ellentétben a tragikus helyzettel.

A darab legközelebbi előadása a KISZÖV-klubban lesz május 18-án, szerdán este 8-kor.

Dér Endre

Elismerés

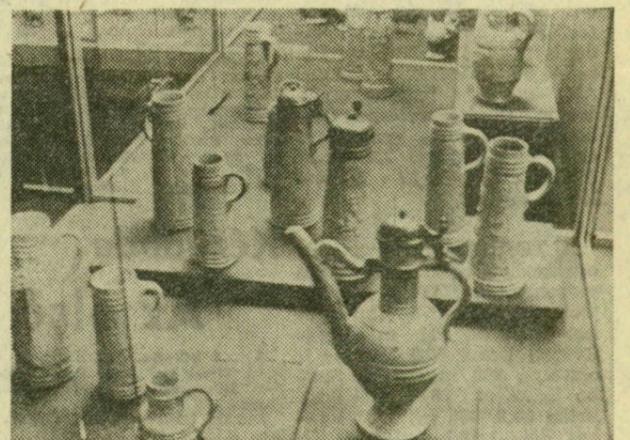
Az Elnöki Tanács dr. Garai Vilmost, a Csepel Vas- és Fémművek vezérigazgatóját a gazdasági építőmunka és a közélet területén több évtizeden keresztül kifejtett fáradságátlan és eredményes vezetői tevékenysége elismerésül, nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarországról Erdemrenddel tüntette ki. A kitüntetést Méhes Lajos ipari miniszter csütörtökön adta át.

Vándor Sándor kórusfesztivál

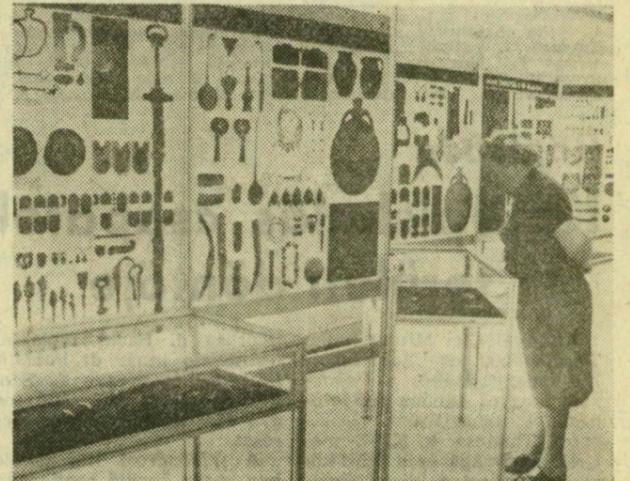
Az idén május 20—21—22-én rendezik meg a VI. országos Vándor Sándor munkás- és ifjúsági énekkari fesztivált. A hangversenyeknek öt helyszín ad otthont: Budapest, Leninváros, Szekszárd, Paks és Szombathely. A mostani fesztivált az teszi különösen jelessé, hogy '75 éve alakult meg a Magyarországi Munkásdalgyűletek Szövetsége, s hogy 45 évvel ezelőtt rendezték meg az első országos szombathelyi munkásdalos találkozót. A koncerteken több mint 160 kórus szerepel önállóan, és közülük megszólaltatott műveket is.

A szombathelyi kórustalálkozó megnyitóján május 20-án országos tanácskozás lesz az amatőr művészeti mozgalom időszaki kérdéseiről.

Kiállítások Szegeden

Rajnai kerámiák — Móra Ferenc Múzeum, díszterem. A Rajna-vidék igen gazdag agyaglelőhelyekben, így aztán nem véletlen, hogy messze földön híres fazekasság fejlődött ki az évszázadok folyamán. A düsseldorfi Német Kerámia Múzeum kiválóan megmunkált keménycserep fazekaskészítményeiből válogatta a magyarországi bemutatószorozat anyagát, mely a budapesti Néprajzi Múzeum után ezekben a hónapokban Szegeden látható. A Rajnai kerámia ságburgi műhelyekből című kiállítás köcserepedényeket vonultat fel, amelyek tulajdonképpen magas tűzön kiégett kerámiák. Cserepe nem eszti át a nedvességet, ezért alkalmas a legkülönbözőbb használati edények készítésére. A bemutató fölsozakoztatja a 12. század első emlékeitől a legjellemzőbb darabokat a 16. század második feléig.

Nagy László felvételei

Magyarok elődei a Duna—Tisza közén — Horváth Mihály utcai Képtár. Bács-Kiskun megyében föltárt eredeti népvándorlás kori leleteket és nagyméretű, áttekinthető tablót mutat be a szomszéd megye múzeuma. A magyarok elődeinek emlékei között fölvonultatják a szarmata és római kori leleteket, a korai ókeresztény-tárgyakat, a hunok, germánok, avarok gazdag sírleleteit és a honfoglaló magyarok föltárt tárgyait, eszközeit, ékszerait. A kiállítás különösen az iskolák tanulóinak nyújt nagyszerű áttekintést, hasznos információt, látványos dokumentációt.

Új külfejtés

Új külszíni bánya nyílik Mátranóvák térségében, Nyírmedpusztán: a Nyírmed II. szénvagonát egy-milliárd tonnára becsülik, ebből mintegy százötvenezer tonna várhatóan jó minőségű háztartási tüzelőanyag lesz. A többi szén — évente kétszáz ezer tonnányit — erőműveknek adják el. A Nógrádi Szénbányák az új külszíni fejtésen nagy gépi apparátussal megkezdte a földéreg letakarítását.

Honvédelmi versenyek

Az MHSZ Csongrád megyei vezetősége szombaton, május 14-én reggel nyolc órai kezdettel rendezte meg a sorokötelesek általános honvédelmi versenyének megyei döntőjét. A fiatalok lövészetben, járőrversenyben és honvédelmi akadályversenyben mérik össze tudásukat a mórakalmi lötéren. A másnapi, vasárnapi versenysorozatban az úttörőso-

vetség Csongrád megyei elnöksége az MHSZ szervezőtársa, Reggel nyolc óratól a 600-as ipari szakmunkásképző intézet Gagarin kollégiumában a repülőtéren lesz az összetett honvédelmi verseny megyei bajnoksága. Egyidejűleg az úttörők összetevett honvédelmi versenyének és a Honvédelmi Kupa lövésversenyének megyei döntőjét is megrendezik.